

Боярська З.І., кандидат історичних наук, доцент,
в.о. завідувача кафедри повітряного, космічного та екологічного
права Юридичного інституту «Інститут повітряного і
космічного права» Національного авіаційного університету

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ ПИТАННЯ ІНІЦІАТИВИ КРАЇН АЗІЙСЬКО-ТИХООКЕАНСЬКОГО РЕГІОНУ У ВИРІШЕННІ ПИТАНЬ ГЛОБАЛЬНОГО ПОТЕПЛІННЯ

Юридичний інститут «Інститут повітряного і космічного права» НАУ

У статті розглядається внесок АСЕАН та АТЕС у міжнародно-правове регулювання актуальної проблеми міжнародного екологічного права-проблеми глобального потепління

Нинішній етап розвитку людської цивілізації супроводжується вкрай серйозними й глобальними за обсягом викликами, пов'язаними, насамперед, із змінами клімату, продовольчою кризою та іншими. Генеральний секретар ООН П.Г.Мун наголосив, що «всі ми зіткнулись із трьома кризами, які взаємопов'язані між собою та потребують наших негайних дій. По-перше, яка здійснює найбільший тиск-це глобальна продовольча криза. Друга-це зміни клімату...Третя-це надзвичайна ситуація, в якій опинився розвиток, особливо в Африці» [1].

Зміни клімату пов'язані, в першу чергу, із глобальним потеплінням та викидами парникових газів, що є результатом безпосередньої або опосередкованої діяльності людини, вимагають концентрації зусиль всього людства у напрямку реалізації основних завдань Кіотського протоколу міжнародної угоди про обмеження викиду в атмосферу парникових газів, термін дії якої закінчується у 2012р.[2]. У відповідності з рішеннями міжнародної кліматичної конференції на індонезійському острові Балі (грудень 2007р.) було прийнято «дорожню карту Балі», яка представляє собою план нових переговорів із боротьби з глобальним потеплінням, що мають завершитись підготовкою та підписанням у грудні 2009р. в Копенгагені нового пост-Кіотського протоколу [3,1-2].

Відбиттям зростаючої важливості для людства зазначеної проблеми є порядок денний чергового липневого 2008р. саміту «великої вісімки» на японському острові Хоккайдо, де у центрі уваги опинились проблеми навколишнього середовища та глобальних змін клімату[4].

У вирішенні глобальних екологічних проблем, пов'язаних із змінами клімату, зростаючу роль відіграють країни та структури Азійсько-

Тихоокеанського регіону. Це обумовлено їхньою нинішньою роллю у світовій економіці. й, відповідно, у забрудненні навколишнього середовища. Так, лише регіон АТЕС охоплює 41% світового населення, майже 50% світової торгівлі та 55% світового ВВП [5]. На Східноазійський регіон припадає понад 25% світової економіки [6,4]. У 2004р. викид парникових газів від Китаю становив 54% американського обсягу викидів. Однак внаслідок стрімких темпів свого економічного розвитку Китай, за підрахунками експертів, у період між 2007 та 2010 р.р. перевищить американський обсяг викидів парникового газу [7]. Як зазначають автори аналітичної доповіді, підготовленої до саміту Світового економічного форуму із Східної Азії, азійські уряди та бізнесові кола активно вивчають питання щодо значного підвищення своєї ролі у розв'язанні комплексних проблем, пов'язаних із глобальними змінами клімату та охороною навколишнього середовища [8,6].

Безумовним лідером країн Азійсько-Тихоокеанського регіону у вирішенні глобальних екологічних проблем виступає сьогодні Японія. Прем'єр-міністр цієї країни Й.Фукуда став, фактично, головним ідеологом саміту лідерів «великої вісімки» на Хоккайдо 7-9 липня 2008р. Напередодні цього саміту, у процесі його підготовки, Японія здійснила низку ініціативних кроків. Серед них виділяються: Програма досягнення прохолодної Землі «Проходна Земля-50» та програма «Японія як суспільство з низьким рівнем вуглекислого газу» («Japan as a Low-carbon Society»).

Ініціатива «Проходна Земля-50» є стратегією, яка складається із трьох основних стовпів:

по-перше, це є довгострокова стратегія, яка

спрямована на глобальне зменшення викидів парникових газів;

по-друге, вона містить три принципи, що спрямовані на встановлення міжнародних рамок боротьби із глобальним потеплінням на період від 2013р.;

по-третє, запуск національної кампанії, спрямованої на гарантоване досягнення Японією завдань Кіотського протоколу [9].

Трьома принципами формування міжнародного формату протидії глобальному потеплінню після 2013р. є наступні: обов'язкова участь всіх країн, що здійснюють найбільші викиди парникового газу; ці рамки мають бути гнучкі та різноманітні і враховувати обставини та особливості кожної країни; також ці рамки мають досягнути сумісність між охороною навколишнього середовища та економічним зростанням за допомогою нових технологій утилізації небезпечних речовин, енергозберігаючих та інших технологій [10].

Програма «Японія як суспільство з низьким рівнем вуглекислого газу» розглядається, поперше, як така, що має створити нові можливості для економічного зростання, забезпечити високу конкурентоспроможність японської продукції на світових ринках, а, по-друге, яка повністю сумісна із головною ідеєю японської культури - співіснування у гармонії з природою [11].

Згідно цієї програми, Японія має реалізувати до 2050р. довгострокову програму зменшення рівня викиду парникового газу на 60-80% від нинішнього рівня, а до 2020р. забезпечити зменшення рівня викиду на 14% порівнянню із нинішнім станом [12].

Потрібно зазначити, що Японія не лише є взірцем у вирішенні глобальних екологічних проблем, а й надає велику допомогу в цій справі іншим країнам, у тому числі й Україні. Так, у 2006р. уряд Японії виділив Україні транш обсягом 0,9 млн. дол на модернізацію промисловості та впровадження Кіотського протоколу [13].

Активно співробітничав Японія із країнами Африканського континенту в рамках формату Токійських міжнародних конференцій з питань розвитку Африки (TICAD). Так, у Йокогамській декларації такої четвертої конференції, яка відбулась 30 травня 2008р (TICAD IV), відзначалась ініціатива японського ряду, яка була оприлюднена у січні 2008р. про встановлення «Співробітництва з прохолодної Землі», яка включає в себе фінансовий механізм у розмірі 10 млрд.дол. США для співробітництва Японії з

країнами, що розвиваються, включаючи й африканські країни [14,5].

Останнім часом значно підвищили свою роль у вирішенні глобальних проблем зміни клімату такі провідні інтеграційні об'єднання Азійсько-Тихоокеанського регіону, як АСЕАН та АТЕС. Так, під час роботи 13-го саміту АСЕАН у Сінгапурі (листопад 2007р.), який співпав із роботою третього Східноазійського саміту, була ухвалена Сінгапурська декларація з питань зміни клімату, енергетики та навколишнього середовища. У Декларації було підтверджено відповідальність країн, що входять в інтеграційні формати АСЕАН, АСЕАН + 3 та АСЕАН + 3 + 3 (Східноазійська Спільнота), підвищити свою роль у спільних зусиллях світової спільноти щодо вирішення глобальних екологічних проблем. Особливу увагу було звернено на заохочення розвитку чистих технологій, підвищення ефективності кооперації дій щодо досягнення мінімального впливу на клімат та навколишнє середовище у процесі економічного розвитку, збереження існуючих екосистем, зокрема збільшення площі лісів на 15 млн. га до 2020р. [15].

15-й саміт АТЕС (вересень 2007р.) ухвалив Декларацію лідерів АТЕС з питань зміни клімату, енергетичної безпеки та чистого розвитку, у якій зазначається відповідальність лідерів та економік АТЕС за приєднання до спільних зусиль у напрямку стабілізації концентрації парникового газу в атмосфері і розробки нового пост кіотського формату співпраці у цьому питанні. Складовою частиною Декларації лідерів АТЕС став План дій, який передбачає такі головні напрямки дій:

досягнення до 2030р. у порівнянні із 2005р. зниження на 25% споживання енергії;

збільшення до 2020р. лісного покриття що менше на 20 млн. га;

створення азійсько-тихоокеанської мережі енергетичних технологій з метою зміцнення співробітництва в енергетичних дослідженнях;

створення азійсько-тихоокеанської мережі лісного менеджменту і відновлення лісів [16,11-16].

Таким чином, нинішній етап концентрації зусиль світової спільноти навколо вирішення глобальних екологічних проблем, насамперед, змін клімату, характеризується помітною активізацією в цьому напрямку країн та об'єднань Азійсько-Тихоокеанського регіону. Відіграючи сьогодні роль «локомотива» світової економіки, країни зазначеного регіону стають лідерами і у

пошуках адекватних відповідей на ті глобальні виклики, що пов'язані із відновленням гар-

монії між життєдіяльністю людства та природою.

Література

1. *Act fofegfher fo tacle global crises*: UN Secretary General// India Times.-2008.-June,27.
2. *Kyoto Protocol*//http://en.wikipedia.org/wiki/Kyoto_Protocol
3. *GEO Climate Policy Recommendations to G-8 Leaders*.-July 2008.-32P.
4. *Prime Minister Fukuda's message/Hokkaido Toyako Summit*//<http://www.g8summit.go.jp/end/info/index.html>.
5. *APEC Peru GEO Summit Road Show 11-12 February 2008*.New York. United States.Remarks by Ambassador Juan Carlos Capunay, Executive Director-APEC Secretariat, Singapore//http://www.apec.org/apec/news_media/speeches/110208_us_peruceosummitzsambcapu...
6. *World Economic Forum on East Asia. Briefing Material*.Kuala Lumpur,Malaysia 15-16June 2008.Prepared by Pricewaterhouse Coopers for the World Economic Forum.Genewa. Switzerland.-2008.-43P.
7. *Branic K.China emissions may surpass the US im 2007*//New Scientist,2007,April 25;Shah S.China to pass US greenhouse gas levels by 2010//The Independent, 2006,November.8.
8. *World Economic Forum on East Asia*.Briefing Material.
9. *Abe Sh.Invitation to «Gool Earth 50»-3 Proposals, 3 Principles*,May24,2007//http://www.kantei.go.jp/foreign/abespeech/2007/05/24_speech_e.html.
10. *Ibid.*
11. *In pursuit of «Japan as a Low-carbon Society»*.Speech by H.E.Mr.Yasuo Fukuda, Prime Minister at the Japan PressClub.9June 2008//http://www.kantei.go.jp/foreign/hukudaspeech/2008/06/09_speech_e.html.
12. *Ibid.*
13. *Японія виділила Україні транш 0,9 млн.доларів*//<http://ua.korrespondent.net/business/267190/print>.
14. *Yokohama Declaration.Towards a Vibrant Africa*.30 May, 2008.-6P.
15. *Singapore Declaration on Climate Change, Energy and the Environment*.21 November 2007//<http://www.aseansec.org/21117.htm>.
16. *APEC.Outcomes and Outlook.2007-2008/Asia-Pacific Economic Cooperation*.The APEC Secretarian.-Singapore.-2007.-37P.

3.И. Боярская

Международно-правовые вопросы инициативы стран Азиатско-Тихоокеанского региона в решении вопросов глобального потепления

В статье рассматривается вклад АСЕАН и АТЕС в международно-правовое регулирование актуальной проблемы международного экологического права-проблемы глобального потепления .